

הדגנרלים

פטן בשעת פגישה עם היטלר, במילחמת העולם השנייה. הגנרל צר האופק התדרדר לתהות מות הבגידה בגלל השקפותיו הריאקציוניות והשמרניות.

מאת אורי אבנרי

ארונייה המתים של הנרי פיליפ פטן, מרשל של צרפת, נגנב עליידי חסידיו. הם רוצים להטמינו ב"בית הקברות הצבאי ליד ורדן, המקום בו רכש את תהילתו כמצביא. המישטרה מחפשת את הארון, כדי להטמינו מחדש בבית הקברות במקום גלוחו האחרון, האי שבו מת ונקבר כמדינאי בוגד. אלה הם שני צידי המטבע של איש אחד: גנרל מצליח, פוליטיקאי כושל. מבחינה זו מדרגים שני תופעה היסטורית: רובם הגדול של הקצינים המוקצועיים, שנכנסו לחיים פוליטיים, היו מדינאים גרוועים.

פטן: שארן הופך בוגד

מ יקרהו של פטן בולט במיוחד. כאשר נסתיימה מילחמת העולם הראשונה, הוא היה גיבור לאומי. כשנסתיימה מילחמת העולם השנייה, כעבור 27 שנים, הוא היה סמל של התנוונות. אך פטן השני היה המשך ישיר והגיוני של פטן הראשון.

בסרוץ מילחמת העולם הראשונה היה פטן בן 58, קצין שלא השתתף מעולם בפעולה קרבית. בראשית המלחמה פיקד על מיתקפה בשמפניה. בה נקנו הישגים צנועים מאד במחיר 80 אלף הרוגים צרפתיים ו-100 אלף חולים. כעבור שנה פתחו הגרמנים בהתקפה הגדולה על העיר ורדן, נקודת מוקד בקו הצרפתי. פטן עצר את הגרמנים בקרב שבו ניספו 350 אלף צרפתים. וכך קנה לעצמו תהילת עולם כגנרל מצליח. תהילה זו גברה

מדוע מתגלים מצביאים מהוללים כאנשים בינוניים ברגע שהם פושטים את מדיהם ונכנסים לזירה הפוליטית?

כאשר ניצח היטלר במערכה, ראה פטן בכך אישור לכל השקפותיו. הוא הקים מישטר פאשיסטי בצרפת, תוך הסכם עם הכובש. תחילה רצה, כוודאי, להציל מה שניתן להציל. במהרה גלש לתהומות שיתוף הפעולה עם האויב, עד לתחית הבגידה. ב-1945 נידון למוות, נחון, נכלא ומת ב-1951, בגיל 95.

חיים אלה הם מיקשה אחת. השמרנות טבועה במיקד צוע הצבאי. מי שמחדש ומצליח במלחמה אחת, דבק בחידוש זה גם אחרי שהתיישן מומן, והופך גנרל גרווע במלחמה הבאה.

המיסגרת הצבאית מבוססת על דרגות, ציות, מישמעת. הקצין המוקצועי נוטה לראות כנתונים צבאיים אלה מתכונת אידיאלית, שיש ליישם אותה גם בחברה האזרחית. קצין בכיר מאוד, הנהנה מכך ההנאות הנובעות ממישטר צבאי כזה, מקבל את הפרד הזה כרצון האזרחים.

פטן מוכיח כי גנרל מצליח מאד יכול להיות איש מוגבל מאד, כסיל גמור בעניינים פוליטיים, קורבן של דיעות קדומות נוקשות. כאשר חיפה בשמו המזהיר על פשעים נתעבים — גירוש יהודי צרפת למחנות המוות, הוצאות להורג המוניות של בני ערובה — כבר היה נוסף על כל אלה, סגילי.

כרוגמה של גנרל שעשה שמות בחיים הפרי (המשך בעמוד 18)

כאשר דיכא באכזריות את סימני ההתמרדות בצבא הצרפתי, שהתעייף במלחמת ההתשה.

פטן היה גנרל פחות גרווע מרוב עמיתיו באותה מילחמה, שהיתה משופעת במצביאים אוויליים, אשר סיפסו למרומי התהילה על ערימות הגופות של חייליהם. כבר בראשית המלחמה הבין אמת חשובה מאד: בעוד ששאר הגנרלים הצרפתיים האמינו שסוד ההצלחה טמון במית קפה, תפס פטן כבר אז כי במישק הניצחי בין מיתקפה ומיגננה גברה באותו שלב המיגננה. המיקלע שלט בשדה הקרב, גדרהתיל וההפירה עצרו כל תוקף: זה הוכח בוורדן.

אחרי המיחמה, ואחרי מות מתריו, הפך פטן לאפיס יור הצבאי של צרפת. תורתו — תורת המיגננה — שלטה בכל. המרשל הזקן לא הבין שעם עליית המטוס והטאנק הסתובב הגלגל שוב, ונזרעה עליונות של המיתקפה. הוא עצם את עיניו. השפעתו גרמה להתעלמות מכלי הנשק החדשים, ולהקמת קרימוניו ביש המזל, שבו הושקע כל המאמץ הצבאי של צרפת. במלחמת העולם השנייה עקפו הגרמנים את הקו בקלות, וצרפת הוכרעה במלחמת בזק. פטן היה אשם לא מעט באטון היסטורי זה.

אבד המרש לא התאבד. להיפך. הוא פרח. כי הקצין שהאמין במיגננה הצבאית, האמין גם כשמרנות הפוליטית הקיצונית ביותר. הוא שוא את חריפוליקה ואת כל כוחות הקירומה. הוא ראה ברוקמטורות מאשיפטיות דוגמות הראויות לחיקוי.

הינדנבורג בחברת עוזרו ושותפו, לודו הראשונה, כשהוזג שלט בגרמניה. כעבור 17 שנה, כנשיא גרמניה, מסר הינדנבורג את השילטון להיטלר. בתמונה משמאל: הוא יושב בין ראשי הממשלה החדש ובין גרינג.